

טהרה למתים (עם הוספות)

החכ"א כתב (בהקדמתו להנהגות החצרה קדישא) שכל עניני טהרת המת לא מצינו לזה שורש בגמ' וכו'. [ועי' חו"צ צערך טהרת המת, אות ט'] אך כל מה שנהגו לעשות, הכל מטעם כבוד המת, וכבוד המת כדאי דין דאורייתא הוא, לפי מאי דקיי"ל כר"ע (סוטה ג.) דלה יטמא חוצה, והיא היא המצוה של כבוד הבריות, שאף למתים מחוייבים בכבודם, וק"ו לחיים, שכל אדם נצרא צלם א'. אכן מי שמת בשעת המגפה, וקיים חשש שהעוסקים בטהרתו ייגעו במחלה הממארת, פשיטא דאפילו ספק ספיקא של סכנ"פ דוחה לכהת"כ, ק"ו למנהג. וכתב בס' גשר החיים (פרק ט') שצמקרה של מחלה מדבקת ר"ל כשיש חשש סכנה בצדיקה פנימית, ודאי שאין עושין טהרה הפנימית עכ"ל. וה"ה לכל חשש סכנה, ולכן מן הנכון שאין לחצרה קדישא לעשות טהרה כעת. וכן לא יעשו החצרה את ההלצה, אלא רק יניחו התכריכים בארון ע"ג המת. ואף דשפיר אפשר ליחידים ליזהר בכל ההרחקות ובכל השמירות בזה, לא כל ח"ק ידעו ליזהר כהוגן, ובכל כה"ג מן הנכון להנהיג לא פלוג.

ועיי' אגרי"מ (ח"א או"ח סי' קע"ב), שצדדי שלא לעבור על ל"ת מצואר ציו"ד (סי' קנ"ז) שמחוייבים להוציא כל הון ביתו, ורק במקום ספק (או ס"ס של) סכנה, מותר לעבור, אבל לקיים מ"ע קיי"ל דהמצוה אל יבזו יותר מחומש, שלא מחוייבים להוציא הון רב, וכ"ש שלא ליכנס לחולי או לספק סכנה. וכן פסק שם באגרי"מ לענין מצות שופר בר"ה. ונראה דהה"נ (ואולי ק"ו הוא) לענין הטהרה.

[ועי' צ"י לאו"ח (סי' תע"ב) שהציא מירושלמי, שכמה אמוראים היו מדקדקים לשחות ארבע כוסות של יין, אע"פ שידעו מראש שיהיו חולים קצת על כמה שזועות, דמזוה זו ענינה לשם פירסומי ניסא. והסביר בזה רבנו ז"ל שכל שאנו עושים לשם פירסומי ניסא, זה כאילו אנו מרמזים להקצ"ה שיצא מחוץ מגדרו גם בזמננו, לעשות נסים עבורנו. ואם אנחנו נדקדק בזה מצוה כמו שאנו רגילים בכל שאר המצוות, שלא לזאת מחוץ לגדרנו, שלא להוציא הון רב, היאך אנחנו רשאים לרמוז לו יתצ' שהוא ילך חוץ מגדרו, לעשות עמנו נסים, ועי' מש"כ בזה בס' מפניני הרב עמ' קפ"ז-קפ"ח. (אכן עי' משנ"צ סי' תע"ב שעה"צ אות נ"ב, שאף בארבע כוסות אין הכונה שיהיה חולה המוטל למשכב, אלא רק חולה במקצת).]

ובעיקר הדין של קצורה בשאר מתים (חוץ מהרוגי צ"ד) השיטה המקובלת היא שזה מ"ע דאור', [עי' לח"מ ריש פי"ב מהל' אבל ואגרי"מ ח"ג יו"ד סי' קמ"ג], ואינו נכון לבטל מצוה זו אפילו בשעת המגיפה. ואינו נראה כלל (לפי מיטב ידיעותינו כעת) שיהיה מותר לשרוף את המתים, וכ"ש שאין חוצה לעשות כן, דעי"ז מבטלין את המצוה דאור' של קצורה. (כמצואר במלמד להועיל ח"צ סי' קי"ד, ובאחיעזר ח"ג סוס"י ע"ב) ושריפת המתים בשנים האחרונות הונהגה ע"י אלו שלא האמינו בתחיית המתים (ובשאר עיקרי האמונה), וכונתם רק היתה להידמות לשאר אומות העולם. ואף שיהיה צדצר הרבה יותר טרחא לאנשי הח"ק מאשר בשנה רגילה, כדאי מחוייבים הם להטריח את עצמם לקיים את המצוה.

ועי' באגרי"מ (ח"ג יו"ד סי' קמ"ג) שאסור לקבור את המת באופן שזוה שמונעים את עיכול הבשר מלהתקיים. ואף שאין מנהגו לשפוך סיד כדי למהר את עיכול הבשר (כזכר ברמ"א), אבל עכ"פ אסור לגרום שיתעכב העיכול. וכעת שמכסים המתים בשקים של פלסטיק מחוייבים הח"ק להסיר את השקים או לכה"פ לקרוע אותם באופן שיתקיים עיכול הבשר כרגיל. וידקדקו בכל זה צוהירות יתירה מפני המחלה המדבקת.

ועי' או"ח (סי' תקכ"ו) שצומן השו"ע היו מקפידים לעשות כל הקצורה על ידי ישראלים, ואפילו כריית הקבר, חוץ

Rabbi Hershel Schachter
24 Bennett Avenue
New York, New York 10033
(212) 795-0630

הרב רבי שכתר
ראש ישיבה וראש כולל
ישיבת רבינו יצחק אלחנן

ממקרה של מת ציו"ט ראשון, שאז יתעסקו צו עממים - בכריית הקבר. הרי שהיה הידור שזוה צנוגע לכבוד המת. ואכלנו לא נהוג בכלל אפילו לכתחילה לדקדק בהידור זה. ונראה פשוט שגם מה שאנו מקפידים בדרך כלל בהורדת המת לבזר וצמילוי הבזר בעפר שיהיה בדוקא ע"י ישראלים, שכל זה רק בתורת הידור. וזודאי כשהשנים כתיקונם מן הנכון להקפיד בכל זה. אכן בשעת המגיפה הנוראה שלפנינו מן הנכון הוא שבדוקא לא ייעשו על ידי המשפחה והידידים, אלא רק ע"י הפועלים שרגילים לעשות כן ע"י מאשינ"ז - כדי למעט בסכנה. ואף דשפיר אפשר ואפשר לדקדק בזהירות יתירה בכל ההרחקות ובכל השמירות, כגון שרק בני המשפחה שגרים ביחד בבית יתעסקו בזה, לא כל משפחה ידעו ליזהר ולדקדק, לכן ע"פ פשוטו מן הנכון להנהיג בזה ל"פ וכנ"ל. דמנאות קצורת המת (לכאורה) איננה מנאה שצגופו, שנאמר שא"א לקיימה על ידי אחרים, ועפ"י פשוטו נראה, שאם נסדר שכל עניני הקבורה יתקיימו ע"י הפועלים, שפיר נתקיימה המנאה, וכל המדובר כאן הוא רק לענין הידור במנאות כבוד המת.

ומן הנכון למעט בכל מאי דאפשר גם את מספר ההולכים לביה"ק להשתתף בקבורה, ובכדי להראות כבוד המת שפיר אפשר להישאר בבית ולהשתתף על ידי האינטרנט צו"ס.

ובמנאות ד' כשיחזור מנצח העולם לקדמותו נזכה לקיים את כל המנאות וכל ההידורים על הצד היותר טוב.

רבי שכתר
מנש"ק פ' נו
י' ניסן תש"פ